

SLOVENE

Velja po pošti:
za celo leto naprej . K 26.—
za pol leta 13.—
za četrt 6-50
za en mesec 2-20
za Nemčijo celoletno . 29.—
za ostalo inozemstvo . 35.—

V upravnistvu:
za celo leto naprej . K 22-40
za pol leta 11-20
za četrt 5-60
za en mesec 1-90
za pošiljanje na dom 20 v, na mesec. — Posamezne štev. 10 v.

Inserati:
Enostolpna petstvrsta (72 mm):
za enkrat po 15 v
za dvakrat 13
za trikrat 10
za več kot trikrat . . . 9

V reklamnih noticah stane enostolpna garmondvrsta 30 vinarjev. Pri večkratnem objavljenju primeren popust.

Izhaja:
vsak dan, izven nedelje in praznike, ob 5. uri popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevih ulicah št. 6.
Sprejema naročnino, inserate in reklamacije.
Upraviškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 6 strani.

Kaj bo iz tega?

Sklepi nemških poslancev v Lincu.

Posvetovanje nemških svobodomiselnih poslancev v Lincu je trajalo tri ure. Bil je navzoč tudi nemški minister. Sylvestar je poročal o položaju. Sklenili in ugenili so sledeče:

1. Glede češkega deželnege zbora se prepušča sklepanje nemškim poslancem iz Češke.

2. Zahteva se brezpogojna enojezičnost Niževavstrijške in pozdravlja ondotno nemško obrambno »gibanje«. Češke »upade« in »napade« na Dunaj je treba smatrati za pojav panslavizma, ki dela na to, da se Avstrija odreče zvezi z Nemčijo.

3. Obstrukcije Nemcev v češkem deželnem zboru se ne sme primerjati z obstrukcijo Slovanov v državnem zboru, ker prvi se boré za eksistenco (!!), drugi pa hočejo le izsiliti od vlade koncesije.

4. Čudno se zdi poslancem, da je vlada Slovence za obstrukcijo obdarila z državno obrtno šolo.

5. Zahteva se takojšnje sklicanje državnega zbora.

Nič novega niso povedali . . .

Spravne konference se bodo vršile.

Spravne konference med Čehi in Nemci s posredovanjem Bienertha se bodo vendarle vršile. Tako so sklenili češki poslanci v Pragi in nemški v Lincu. Mnogim to ni všeč. Zlasti »Narodni Listy« in »Čech« pišeta proti, češ, Čehi ne bi bili smeli iti na konferenco. Vendar pa je edino pametno in parlamentarno ter ustavnim načelom odgovarjajoče, da Čehi gredo na konferenco in se z Nemci pomenijo. Bomo videli, kaj bodo Nemci rekli. Najbolj nam pojasni sklep čeških poslancev tozadevni komunike češke državnozbornske parlamentarne komisije, kateri je predsedoval poslanec Udržal. Glasi se:

»Parlamentarna komisija zveze čeških državnozbornskih poslancev izjavlja po posvetovanju o sedanjih političkih in nacionalnih razmerah, da se strinja s sklepom večine deželnozbornskih poslancev, da se udeležijo dunajskih konferenc. Vztraja pa na soglasnem sklepu »Slovanske Unije« od 17. avgusta, da sedanjemu vladnemu sistemu načelno nasprotuje in izjavlja, da se je to nasprotstvo vsled znanih Čehom sovražnih pojavov poostrolo.«

Poslanec Stapinski je poslal poslanecem agrarne stranke brzojavko, v kateri povdarja solidariteto njegove stranke s »Slovansko Unijo«. Stapinski je Čehom tudi nasvetoval, da se konference udeležijo.

Nemška tolovajstva na Dunaju. — En demonstrant ubit.

4. t. m. se je zbralo veliko Nemcev v Mariahilferski ulici na protestno zborovanje. Poslanec N. Weidenhoffer in okrajni svetovalec dr. Neumann sta množico grozovito hujskala. Ko se je množica vračala, ji je stopila policija nasproti. Nemški mob pa je, kakor poroča policija sama, policijo napadel in konja nekega policijskega inspektorja podrl na tla. Nato so policaji na konjih sodrgo potisnili naprej, pri čemer je učitelj Viljem Mundnik (pristen Nemec!) pri begu padel čez ograjni zid mestne železnice in si razbil glavo. V bolnišnici je kmalu umrl. Policija je deset oseb zaprla, večinoma radi nasilja. Nemci so grozno jezni, ker je doletel oddelek vodil Čeh, inspektor Rzeak. Dunaj je res tako zelo nemšk, da je dobra tretjina policajev Čehov.

Boj za Dunaj.

Na Dunaju je zdaj silno »heca«. Vsak dan zborovanja. Policijski podporni baron Gorup je dejal, da sme zborovati kdor hoče — Čeh in Nemec. In to se res vrši. Čehi mobilizujejo Sokole, Nemci »turnarje«. Tako so Čehi napovedali ve-

lik sokolski zlet v Ebergassing, Nemci pa »Gauturnen«. Na brž bo oboje prepovedano.

ŽALOSTEN BUMMEL.

Včeraj se je torej na Dunaju vršila velika vsenemška prismodarija, »bummel«, in sicer v spomin bitke v tevtoburškem gozdu, v resnici pa, da se pokaže, da je Dunaj še vedno nemšk. Poročila v nemških svobodomiselnih listih so velika laž — krščanskosocialna »Pius-Korresp.« poroča, da se je tega bumla kljub večtedenski agitaciji udeležilo k večjem 5000 oseb, kar je za Dunaj škandalozno malo — saj se na ringu, kjer se je ta pogreb vršil, ob navadnih delavnikih več ljudi sprehaja, kakor pa ta dan, ko so hoteli tevtoburško zmago praznovati. Spreved je bil 40 minut dolg — torej res kakor večji pogreb prvega razreda. Na čelu spreveda je bil mali Malik — kako značilno, da renegat proslavlja kot prvi spomin na Hermannovo zmago! Ali ni Nemcev prav nič sram? Udeleženci spreveda so bili večinoma zasebni uradniki, dijaki in telovadci. Očividec nam poroča sledeče:

Dunaj, 5. sept.

— — — »Reditelji so dali povelje, naj se počasi koraka, da se bo spreved zdel daljši. In res so proslavitelji slavne zmage Arminijeve korakali kakor pogrebci. Cela reč je zato izgledala ne kakor nemška zmaga, ampak kakor slavni višnjegorski polž. Kje so starogermanske »Walküre«, sem si mislil, da bi to leno maso — na čelu ji slovenski odpadnik — pogonale naprej? Pozdravljali so se ne s »Heil«, ampak »Eul«, kar pomeni Eule ali sova in vzbujajo spomine na slavnega potomca Hermannovega — Eulenburga. Veliko postav v tem bumlu je bilo takih, da si se nehoté prijel za žep. Večina bumlarjev so bili »Plattenbrüderji«, pred katerimi je treba velike previdnosti. Bilo je z njimi tudi nekaj devic v srpani. Izredno veliko je bilo v sprevedu takozvanih »unsere Lajte«, namreč bolhastih judov iz Galicije.

Krščanske socialce Malikove pajcarije zelo jezijo, pa si ne morejo pomagati, ker so jih vsenemci že čisto v svoje mreže zapredli. »Reichspost«, zlasti pa »Vaterland« precej pošteno pišeta, pa kaj, ko sta po Dunaju slabo razširjena. Dunajski krščanski socialce prisega na Verganijev »Deutsches Volksblatt«, ki ni nič manj zagrizen kakor »Ostdeutsche Rundschau«. Nič bi se jaz ne čudil, če bi zaradi tega nastal v krščanskosocialni stranki razdor v dunajsko vsenemško in zmerno programatično staro stranko.

Bumlarji od Čehov skoro nabiti!

Za popoldan so bumlarji napovedali shod v čeških favoritihi. Niso se upali peš v sprevedu, marveč so se s tramvajem peljali do gostilne, kjer so zborovali. Mobilizirali so celo armado policajev na konjih, ki so izpraznili prostor pred gostilno, da ne bi Čehi vsenemcev nabili. Češkega ljudstva se je nabralo na tisoče in oblegalo gostilno, kjer so se zbrali pilharji in gališki judi. Čehi so dražili Nemce z »Na zdar!« Vsenemci so zvečer v varstvu policije tudi odšli.

Prepričal sem se včeraj, da je do pravne dvojezičnosti Dunaja samo en korak. Čehi silno napredujejo. Od nas Slovencev pa je odvisno, da dobi po smotrelem organizacijskem delu tudi pomemben slovenski Gradec prvotno slovansko lice. Politična in nepolitična organizacija S. L. S. ima tu pred seboj veliko torišče. Slovenci, predvsem štajerski, naprej za obrambo potujčevanja Slovencev po socialni demokraciji v Gradcu!

Do neredov včeraj ni prišlo, ker je policija zagrozila, da bo energično posegla vmes, ako bi »Plattenbrüderji« hoteli ponoviti izgrede v Fünfhausnu. Za red so skrbeli reditelji. Le pred parlamentom je prišlo do malega intermezza, ker je nekaj pijanih barab se ond ustavilo in zatuliло »Die Wacht am Rhein«.

Grand-Varieté „Svobodna Misel“.

»Kasperlteater«, ki ga je včeraj družba Jekovec-Lotrič privedla v Ljubljani v »Narodnem domu«, je bil vrlo zabaven in še nikoli se ni v Ljubljani na račun svobodomiselnega inženirja Jekovca iz Kamne gorice in veleuma iz Zeleznikov Lenarta Lotriča ter njihovih pajdašev zbito toliko vicov kot včeraj. Kaj bi ne! Jekovec je včeraj latinske in grške reke in filozofe kar iz rokava stresal, na gimnaziji pa je ravno iz teh dveh klasičnih predmetov imel neprestano dvojko, zlasti iz grškega filozofa Platona, katerega prijatelj Jekovec pozna samo iz »Reclama«. Kranjska gimnazija še dobro pomni tega modrijana iz Abdere in njegovo filozofijo, ki se je z veliko težavo prešepala skozi maturo v akademično popolnost. Lotrič pa je itak znan po svojih temeljitih spisih o svetem Janezu Nepomuku in pa o tem, da še danes kot prvi svobodomislec, oproščen rimskih verig, vleče duhovniško štipendijo in je tako še s precej močno vezjo na Rim priklenjen. Predsednica je bila tudi neka učiteljica Marica Gregorič, katero jako dobro poznajo v Šklednju pri Trstu po njeni visoki starosti in slabih pesmih.

214 SVOBODOMISELCEV.

Strah pred svobodnim poslušanjem.

Predstava svobodomiselnih družbe se je vršila na vrtu »Narodnega doma« v areni. Že začetek je moral najhujšo čmeriko spraviti v dobro voljo. Lotrič in Zalar sta bila kasirja »Svobodne Misli« in sta pri urodu pobirala 60 soldov, skrbno pa sta pazila, da ne bi prišli poslušat veleklabasitelje »ateisti« od S. L. S., kakor je Lotrič v soboto v »Narodu« zmerjal naše somišljenike od dr. Susteršiča do Ložarja. Vsak kdor je dal 60 soldov, je moral vrh tega Cerberu »Svobodne misli« Zalarju, znane mu ponesrečenemu študentu, povedati ime in odkod je doma, da ne bi se na shod priplazil kak pristaš klerikalnega zmaja. Tako sta že na urodu k »Svobodni misli« stala v znamenju svobode dva rablja, da justificirata vsakogar, ki bi si vzel svobodo priti na shod, da se ogreje ob žarkih višjega spoznanja. Pri tem pa se je portirjema »Svobodne misli« primerilo, da sta v svoji preveliki inkvizitorski gorečnosti vrgla vun 10 svobodomiselncev, o katerih sta mislila, da so pristaši rimskega papeža — okna arene pa so pustili na stežaj odprta in naš poročevalec je mogel v najlepšem miru pisati svoje poročilo, ki nam je jako dobro došlo, ko nam v dneh najresnejših parlamentarnih bojov manjka humorističnega gradiva in ki ga zato z največjim veseljem obelodanimo.

Vstopnic je bilo prodanih dopolne in popoldne 214. Od teh jih na prave svobodomiselnice gotovo ni prišlo dosti več kot 100, ostali so bili sami socialni demokrati, kojih svobodomiselnost je po drugičnem kopitu urezana kakor ona od barcelonskih prijateljev, ogromna večina pa so bili radikalni akademiki, katerim je »vera privatna stvar« in so hoteli s svojo udeležbo nekoliko paralizirati zanjih tako žalostno dejstvo, da je bilo pretekli teden v Ljubljani zbranih 400 katoliško-narodnih dijakov in na Brezjah 250 naših učiteljev. Pa ravno včeraj je tudi slučaj hotel, da je bilo na Brezjah več naših Orlov zbranih kot je bilo svobodomiselncev v areni, ljudstva pa je bilo včeraj na Brezjah na tisoče. — Torej Lotričev tingltangl se je začel ob 10. uri. Sedelo je pri pogrnenih mizah kakih 100 ljudi; med predstavo jih je prišlo še do 70. Med temi 170 je bilo 10 dam, večinoma device v srpanu, ki so pa prišle le radi zabave s študenti, ki so se med govorom prav dobro zabavali ob njih strani, da so jih morali drugi opominjati, naj nikar ne motijo izvajani svobodomiselnih kandelabrov. Svobodomiselnici oče je pripeljal še svojega 8—9letnega sin-

čka! Med udeleženci so bili po večini napredni in radikalni dijaki, nekateri v barvah, posebno se je odlikoval dr. Hribarjev pisar Est (ki pa baje niti več kolegine ne plačuje). Potem so bili socialno demokratični delavci, Sokoli, med temi tudi dva zastopnika hrvatskih Sokolov. Manjkal ni seveda tudi arhivar Aškerc. V pričenojajoči se kabaret je bila izvoljena v predsedstvo tudi sennorita Gregorič iz Trsta. Predsedstvo se je volilo brez protiglasovanja. Častni predsednik je bil arhivar Aškerc, kar se tudi spodobi.

Kakšen moralin je iznašel inženir Jekovec.

Predstava se začne z branjem inženirja Jekovca o morali Svobodne misli. Ta morala je tako pusta kakor je Ciril Jekovec sam; razume ga noben svobodomislec. Jekovec najprej izjclja, da se je katoliška morala razvila iz indijske — da nekaj ostankov katoliške morale je baje dobil še v izkopninal starega mehikanskega bogá Vičlipulija. Ta morala se je pozneje industrializirala in rimski papež jo je vzel obrestonosno v najem. Se razume, da taka morala modernemu človeku ne zadošča. Moderni človek sploh nobene morale ne rabi, ker ne veruje v posmrtnost. Bog je negativen pojem, hudič pa pozitiven. Na ta plus in minus se zida katoliška vera. Dokazoval pa je Cirilček iz Kamne Gorice to, da ni posmrtnosti, dobesedno sledeče: »Jaz (Pitagoras) pa pravim, mi živimo le eno življenje tu na svetu in ne po smrti in to življenje se mora upoštevati in dati vsakemu individuu svobodno na razpolago.« Ko je tako Jekovec sklicevaje se na svoj majhni jaz pobil vero v posmrtnost, je izvajal, da svobodomiselnici pravzaprav nimajo nobene morale. Cerkvene ne marajo, ker se z Bogom začnjenja, in s hudičem neha (Klic: Ta pa je s hudičem zlo v žlahti, ko ga toliko kliče), državne pa tudi ne, ker je pod vplivom cerkve. Svobodomiselnici imajo svojo moralo, vsak po svoji volji in svobodnemu prepričanju. Svobodomiselnica morala se tudi vedno menja, je od časa do časa, takorekoč morala na odpoved. Dejal je veliki mislec iz Kamne Gorice dobesedno: »Ta morala bo od časa do časa. Dokler bo človeška družba mogla živeti po nji, bo veljala, ko pa ne bo družba mogla več živeti po tej morali, si bo napravila drugo, ker svobodomiselnici ne bodo siili, da bi se kdo podvrget morali, ki ni zanj sprejemljiva.« Ker se torej svobodomislec ne da do nobene morale prisiliti, je tudi lahko, da nobene nima. Potem pa je to zopet preklical, češ, eno mora človeštvo vendar imeti, četudi bi bili vsi svobodomiselnici in to je morala narave, kakor jo imajo n. pr. tudi živali. Zlasti velja to za spolno življenje. Dejal je zagovornik animalične morale sledeče: »Katolicizem namen je bil in je še, ubiti spolno življenje docela, mi pa ga hočemo ravno poživiti in povečati v kolikor to dopušča higijena in zakon narave. Naša morala se razlikuje od katoliške v toliko, da stoji na naravnih temeljih, ki se imenujejo solnce, zrak, delo, zabava in umetnost.«

To je bil konec Jekovečeve morale, ker pa duhovi še niso bili dovolj razvneti, je bilo ploskanje skromno. Nekateri bi bili radi izvedeli, v kakšnem razmerju do morale stoji zrak, ki ga je Jekovec omenil, pa niso prišli do besede. Eni so menili, da je med faktorje svobodomiselnice morale na vsak način pozabil postaviti pivo, katero so med njegovim govorom pridno nosili na mizo.

Hrvaški svobodomiselnici otrobi.

Drugi govornik D. v. Trstenjak odposlanec hrva. svobodomiselnice sekcije je govoril hrvaško:

»Pozdravljam vas v imenu hrvaške sekcije svobodomiselnicev ter povdarjam, da je suženstvo življenja vseh Slovanov, vseh ljudi ravno katolicizem, kateri vihti svoj bič v rožnem vencu. Človek naj si bo kateregakoli stanu, kateregakoli konfesije, mora biti sam svoj duhoven, sam svoja

cerkev in sam svoj Bog! Ne sme se pustiti varati od lažljivih naukov in ne tlačiti od cerkvene policije. Človek je bil nekda, ko je živel v prazgodnjih svoboden in postati mora zopet tako svoboden. Noben človek ne bi smel biti danes suženj cerkve, suženj kasarne. Želim da odločno izjavimo naš boj toliko časa, da postane celi svet kraljestvo svobodne misli. (Viharno odobravanje.)

Gospod impresario nastopi.

Na oder se prikaže sam direktor Svobodne misli, gospod studiosus utriusque iuris (Dvakraten jur — tako je prestavil nek Lotričev sorodnik iz hribov) Lenart Lotrič. Lenart Lotrič najprej poda še lepšo definicijo o svobodomiselnosti morali kakor inženir Jekovec. »Svobodomiselnost se kleveče, da niso moralni, to pa radi tega, ker se jih sodi po moralah «bivših dob» in ne morali, ki jo oni priznavajo, a kdor jih hoče prav soditi, jih mora po njih morali. (Aha!) Sedaj razumemo, da Lotrič uživa duhovsko ustanovo, a vendar vpije proti cerkvi in to je tudi jasno, če Lah piše v katoliško družbo sv. Mohorja pobožne povesti, a je svobodomiseln. (Cerkev škoduje celotnemu človeštvu, ker nalaga človeštvu same dolžnosti (aha!), pa nič pravice. Tako n. pr. cerkev ne prizna ženskam nobenih pravic, temveč jih sovraži, mi pa hočemo, da naj imajo ženske popolno spolno svobodo, da lahko svobodno razpolagajo s seboj, kakor in kadar hočejo. Potem je ponavljal naš znanec iz Železnikov Heinov pesem, da so nebesa za vrabce, mi pa hočemo raj že na zemlji, kateri raj med drugim obstoji v popolni spolni svobodi. Sploh pa je katoličanstvo sama korupcija. Škof je imenoval naš današnji sestanek zločin. V uredništvu »Slovenca« pa sedi največji ateist (Tenek glasek: Terseglav), v deželnem odboru pa je istotako perfekten bogotajec, ki se je iz liberalca spremenil v klerikalca. Potem pa Lotrič zabavlja liberalcem. Pravi, da je samo »Slovenski Narod« dosledno vedno bil ateističen, ostali liberalci pa so »liberalni katoličani«. Liberalci niso nastopili na nobenem shodu za preganjane učitelje, samo po deželi so hodili in ljudem roženkance kazali. Končno pravi Lotrič, da se bo on zato bojeval, da nastopijo v Avstriji francoske razmere, da se bodo cerkve zaprle in rimski hlapci pognali po svetu, kakor se je n. pr. poskusilo v Barceloni. »Katolicizem bo kmalu razvalina, je končal Lotrič, eden je pa dodjal »In Lotrič bo na njej sedel.« Predlaga sledeč katekizem za svobodomiselnost:

1. Član Svobodne misli je lahko vsakdo brez razlike stanu in konfesije.
2. Svobodna misel stremi za tem, da kolikor mogoče izpopolni svoje delovanje, zlasti na Slovenskem.
3. Svobodna misel hoče pomagati svojim članom do popolne svobode vesti.
4. Krajne skupine se lahko ustanove povsod, da je vsaj pet članov ter je njih delo neomejeno.
5. Vsak član mora plačati 1 K za propagando in 10 vin. na mesec za osrednji odbor.

POPOLDANSKA PREDSTAVA.

60 svobodomiselncev ostane zvestih. — Učitelji so premalo izobraženi.

Udeležencev pri popoldanski skupščini je bilo 50—60, torej polpen in perfektni fiasko — večina svobodomiselncev se je namreč šla dosledno po dopoldanski Jekovec pridigi o morali zabavati na Vič, mesto da bi poslušala nezrele fraze članov praškega cirkusa. Popoldan je bil tudi Tone Kristan navzoč, kateri je pri kongresu »Svobodne misli« predstavil okroglo misel. Nastopi Lah, ki zahteva Svobodno šolo in veže najrazličnejše klobase, od katerih je vredna, da se omeni, le ta, da so »slovenski liberalni učitelji premalo izobraženi«. Najlepša pa je ta, da se »vpliv cerkve v šoli pozna že v abecedniku« — ampak vpliv abecednika na gospoda Laha se pa zelo malo pozna.

Kako bodo svobodomiselnici svoja trupla žgali.

Za sežiganje mrličev se poteguje Kisovec. Njegova kislja modrost je pogruntala sledeč prekrasen argument za sežiganje s katoliškega stališča: »Kdor veruje v ustajenje mesa, ima vendar le potom vpepeljenja zbrane vse ude skupaj, dočim se mu po pokopavanju lahko raznesejo na več strani in jih ne bo mogel ob »vstajenju« niti zbrati skupaj!« O Kisovec, kako pa boš zbral ti tedaj svojo pamet, ko jo imaš že zdaj tako malo! Pravi dalje: »Sicer se pa tudi katoliški teologi zavzemajo za sežiganje mrličev, zlasti profesor teologije Schell.« (Mož Schella še bral ni, Schell tega namreč nikjer ne odobrava. Op. »ateista« F. Terseglava.) Klati še marsikaj, zlasti povdarja, da je sežiganje estetično. Smrad svobodomiselncev se bo odvajal po jako visokem dimniku. (Odobrovanje.) Izvoli se pripravljavni odbor za

jugoslovanski krematorij v Ljubljani, ki obstoji iz Zalarja, Kisovca in Nagliča. V odbor mednarodnega krematorija pa se med drugim izvole gđc. Gregorič iz Trsta, Lotrič, Zalar, Kisovec, Naglič, Stare iz Krškega in Kamnika; zastopane so tudi Jesenice itd. — Prvi bo torej sežgan Zalar.

SVOBODOMISELCI SE SKREGAJO!
Burni prizori — ateisti se zmerjajo — zastor pade. — Radikalni dijaki proglašeni za hinavce.

Zdaj pa je debata. Nastopi Tone Kristan. Zmerja kot konjski hlapec na desno in levo. Predstavlja kulturo. Kot tak označi shod katoliških dijakov in učiteljev na Brezjah kot nekaj tako gnjusnega, da kljub svoji svoji iznajdljivosti v tem oziru ne najde za to primerne »krepke besede«. Kar naenkrat pa povzdigne Tone svoj glas in pravi: **Radikalni dijaki niso nič boljši, same hinavce in breznačajne vzgajate v svoji sredi.** (Liberalni dijaki ploskajo, radikalni protestujejo.) Dr. Žerjav, radikalec prve vrste, zdaj hodi po deželi z roženkrancom v žepu in se pridruža kmetom, da je boljši katoličan kot je Anton Bonaventura Jeglič. (Socialni demokrati in Savani burno ploskajo, radikalci ugovarjajo). Tone misli, da je na kakšnem shodu pri Levu in začne agitirati za socialno demokracijo. Akademik Korun ga prijema, Tone jame kričati in zmerjati, predsednik ga ukori, Korun maha okoli, dijaki upijejo, Tone rjove, njegova žena ga bodri. Tone očita radikalcem, da njihov ustanovitelj Žerjav po deželi pridiga katolicizem samo zato, da bi kmete vjel in za pogrebom prelata Rozmana so liberalci nosili sveče, debele ko hrast. Predsednik noče radikalnim dijakom dati besede, radikalci vpijejo: »To je svoboda!« potem pridejo do besede, predsednik pa jim jo vzame.

Svobodomiselní shod v rokah socialne demokracije.

Besedo dobi Kristan, ki zopet jame agitirati za svojo stranko. Zmerja liberalce, da nič ne žrtvujejo za znanost in hvale klerikalce v tem oziru. »Le pogledajte kako klerikalci delajo na književnem polju. Katoliška tiskarna neprenehoma zalaga knjige in liberalni akademiki si štejejo celo v čast, da jim založi kak katoliški zavod njihova dela. (Lahu postaja vroče, ker to velja njemu.)

Kocmur zahteva nemščino v ljudski šoli!

Besedo dobi drugi snubač za soc. demokratično stranko Kocmur, ki hvali delo soc. demokratične stranke za svobodomiselnost. A Kocmur je tukaj naravnost nasprotoval Kristanu, ki je zahteval od svobod. strank, da nastopajo odkrito z svobodomiselnostjo, ne oziraje se na to, ali pridobe par pristašev več. Kocmur pa pravi, da je treba nastopati pred neizobraženimi delavci previdno, ker ti ljudje malo berejo, zato so polni verskega vpliva, a ko občujejo z nami, pa postanejo najboljše svobodomiselnici, tako konstatira g. Kocmur. — Kocmur tudi napade idejo narodne šole, ki jo zahteva Lah, v ljudski šoli se mora učiti nemščina, da more potem mladina brati nemške svobodomiselnice knjige, ki jih med Slovenci ni! Kocmur napada zopet liberalno časopisje, ki hvali družbo sv. Mohorja in se veseli, da ima nad 80.000 članov. Kocmur izvaja: Družba sv. Mohorja je največji škandal, največja sramota za slovenski narod! Knjige, ki prihajajo iz Celovca so krive, da si upa danes škof imenovati shod svobodomiselncev zločin. Ko bi ne bilo Mohorjevih knjig, bi škof drugače govoril. — Med Kocmurjevimi izjavami o Mohorjevi družbi so ploskali. Savani in soc. demokrati, phil. Lah pa je hodil nemirno semtertja, rudeč kot kuhan rak. Hudo je revežu, ko vidi, med kakšne brezdomovince je zašel, ki zahtevajo nemški pouk, da se mora širiti Svobodna misel! In Lah se je spomnil, da so klerikalci vendarle boljši narodnjaki. »Und wir Huren sind doch bessere Leute.«

Pretep.

Hribar proglašen za neznačajneža.

Po Kocmurjevem govoru je nastal ropot. Predsednik podeli besedo Savanu Gradišniku, ki hvali soc. demokratično delavstvo, ki žrtvuje poleg dolgega delavnega časa tudi svobodomiselnstvu nekaj ur. Potem pa strupeno napade radikalne dijake. Nastane splošen prepir med Savani, ki jih pomagajo soc. demokrati in radikalci. Častni predsednik arhivar Aškerc jo popiha; tudi predsedstvo se odstrani. Predsednik sploh ne more zdržati redu. Savani in radikalci očitajo eden drugemu neznačajnost. Kocmur govori o neznačajnosti načelnika napredne stranke (Hribarja), ki je med štirimi stenami se izrekel za svobodno šolo, a na Dunaju se pa iznosloval Salezijanski šoli pravico javnosti. Shod ploska in tako proglašajo Hribarja za neznačajneža. To priliko uporabijo Savani in kličejo radikalcem: »Vaš časten član je, lepega častnega člana imate!« Radi-

kalc Savanom: »Pa še druge neznačajneže ste imeli: Pušenjaka, pa druge, ti so bili vaši!« Radikalci: »Kam ste pa vi vašega Ilca djali!« Savani se bližajo mizi radikalcev, ki so v manjšini in bati se je, da jih pograbi. Po dvorani šumi. Predsednik zastoj miri. Gradišnik (Savan) kriči: »Oni so nas psovali, mi pa ne boma tih!« — Med tem dirindajem pa začne vpiti Zalar za izstop iz cerkve; to pomiri razburjene duhove. Zalar bi sicer govoril odkrito, a ker se boji državnega pravdnika, da mu ne stopi za vrat, govori le po ovinkih, češ, saj me vsi razumete, kaj mislim, kar smo že v notranjosti izvršili s tem, da smo se otresli dogem, storimo še javno, da bo ločitev popolna. Klerikalizmu ničesar ne dajmo in ničesar mu ne verujmo. Verujemo mu sicer itak nič več, a dajemo mu še vedno s tem, da plačujemo za maše, poroke, krste (oho!). Tudi dajati mu nehamo, saj veste, kako se to izvrši. Duhovi so se med tem pomirili. — En soc. demokrat še predlaga, da naj bodo svobodomiselnici dosledni in ne gledajo samo na veliko pristašev, ampak na dobre in s temi se bo lahko klerikalizem premagal! Saj je tudi mala Japonska premagala veliko Avstrijo! (Bučen smeh. Ta pa zna!)

SHOD BREZ ZBOROVALCEV!

Ne more se voliti odbor.

Lah nato konstatira, da se odbor za svobodno šolo ne more izvoliti, ker je premalo udeležencev (med prepričani so jo junaki namreč popihali) in ker ni učiteljev. In s tem se shod zaključil.

Brzjavni pozdravi.

Krško: »Želeč vašemu stremljenju obilo uspeha, kličem živeli. — Svobodomislec.«

Bruselj: »Veseli nas, da se more vršiti v Ljubljani to prepotrebno zborovanje. Želimo pa, da se prihodnje leto snidemo k mednarodnemu zborovanju v Bruslju tudi s Čehi in Slovenci. — Belgijska svobodomiselnica organizacija.«

Praga: V duhu smo z vami. Kakor so se nekda Slovani borili proti nasilstvu Rima, tako naj se danes združita ta dva naroda v boj proti njemu. Ene krvi, enega duha, naj hitimo v boj, proti rušiteljem sreče, miru in moderne kulture. Združeni v boj za etiko, moderno kulturo človeštva in edino prava načela svobodne misli!«

Brzjavni pozdrav iz Barcelone od ondotnih na Montjuichu zaprtih svobodomiselncev, ki so zažgali bolnišnice in mrličem iz raket porezali prste ter kradli monštrance, ni došel, ker ga je španska pošta ustavila.

* * *

To je bil torej ta konventikel 60 revežev, ki so nameravali saj pol katolicizma razdreti, pa bi se bili kmalu začeli sami med seboj svobodno pretepatati. Vsak, ki je ta hec videl, je prišel do prepričanja, da bo katoliška cerkev več dolgo stala. Če ne bi imeli slučajno inženirja Jekovca med seboj, bi se jim bila njihova svobodomiselnost podrtja že včeraj podrla. Tako pa naš prijatelj Ciril saj še en vogal podpira.

Izpred sodišča.

Izpred tukajšnje porote.

IZPRED TUKAJŠNJE POROTE.

Surovi fant. V nedeljo, dne 27. junija t. l., zvečer je sedelo na dvorišču Voglarjeve gostilne v Zapužah več domačih gostov. Tja je prišel tudi 43 let stari dninar France Debeljak iz Dvorske vasi, ki je na glasu, da kadar ga ima malo v glavi, kaj rad sitnari. Tako je bilo tudi tisti večer, Debeljak, ki se ga je precej nalezal, je postal glasan; jel je zabavljati, nakar se je vnel prepir med njim in Valentinom Pemom. Na dvorišče te gostilne je prišel tudi današnji obdolženec komaj 18 let stari Anton Apih, posestnika sin v Zapužah ter opazoval Debeljakovo vedenje. Pasel je prej na domačem polju kobilo in gotovo ga je glasno govorjenje gostov privabilo v bližnjo gostilno. Na strani stoječemu Apihu pristopi domač fant Valentin Rozman in temu je obdolženec priznal, da čaka na Debeljaka, češ, da bi bilo dobro ga malo namikastiti. Rozman se je nato od Apiha odstranil in tudi Debeljak jo je krenil po državni cesti proti Dvorski vasi. Apih, kateri je mirno čakal na svojo žrtve odtrgal je ob zidu gostilne dva metra dolgo lato, in da bi ga prestregal, tekel je za njim čez travnike ter ga došel na stezi blizu Dvorske vasi. Zdajci ga pa vdari z vso močjo po desni strani lobanje da se je Debeljak takoj zgrudil, obdolženec je pa stekel proti domu. Težko ranjenemu se je posrečilo priplaziti se do Debeljakovega poda, kjer ga je gospodinja Frančiška drugo jutro našla na pol nezvestnega. Na vprašanje gospodarja Janeza Debeljaka, kedo da ga je pretepel, imenoval je z napol razumljivim glasom obdolženca Apiha in Valentina Resmana, o kate-

rem je pa preiskava dognala, da je pri tej reči čisto nedolžen. Dne 29. junija t. l. je pa France Debeljak vsled zadobljene poškodbe umrl. Sodna raztelesitev je dognala, da je bil udarec tako silen, da je razpočilo več lobanjskih kosti ter so bili na desni strani poškodovani tudi možgani, kamor se je iz krvnih odvodnic polagoma izcejala kri in pritiskala na možgane tako da so otrpneli. Anton Apih je spočetkoma v preiskavi tajil pobo, končno je pa uvidel, da mu to ne pomaga je pa dejanje priznal. Za izgovor se poslužuje obdolženec dejstva, da ga je za to udaril, ker je Debeljak preje v gostilni zabavljaj.

Porotniki so zahtevali, naj se jim poleg glavnega vprašanja o uboju, stavi tudi dodatno vprašanje, nakar je bila obravnava na popoldne preložena.

MADJARSKI JEZIK NA BOSANSKIH ŽELEZNICAH.

Iz Sarajeva poročajo, da je že izšla odredba, po kateri morajo vsi železniški uradniki v Bosni in Hercegovini znati madjarsko. List »Muslimanska svijest« piše, da se v dobro obveščenih krogih govori, da je ta odredba delo Schnaeka, ravnatelja bosansko-hercegovskih železnic. Hotel se je s tem prikupiti Madjarom ter je predložil in izdal to odredbo.

Dnevne novice.

+ Sanje poslanca Perića. Poslanec Perić piše, da v »Slovanski Jednoti« ni vse v redu, češ, poslanca Kramar in Šusteršič kar na lastno pest postopata; tudi dr. Šusteršič »prezira« dalmatinske poslance in jih včasih še celo »terorizira«. Gospod poslanec Perić naj nam ne zameri, a zdi se nam, da se mu je nekaj sanjalo in da je te svoje sanje dal v »čajtenge«. Poslanec Perić o dogodkih v »Slovanski Jednoti« sploh nič ne ve, ker ni bil še pri nobeni seji iste navzoč in tudi ni mogel biti navzoč, ker ni član parlamentarne komisije. Njegova nevednost se jasno znači v tem, da meče v en koš dr. Šusteršiča in dr. Kramarja, četudi vsa politična javnost ve, da so pota dr. Šusteršiča in dr. Kramarja v »Slovanski Jednoti« bila diametralno nasprotna. Kar se tiče »preziranja« dalmatinskih poslancev, je res samo to, da je poslanec Perić dosledno preziral »Narodno zvezo«, ker je konsekvентno »šprical« njene seje. In kar se slednjič »terorizma« tiče, naj častiti gospod Perić le pove, kdo, kdaj in s katerimi sredstvi je skušal njega ali kateregakoli njegovih dalmatinskih tovarišev »terorizirati«. Potem bo mogoče dalje govoriti o »terorizmu«. Obžalujemo gospoda Perića, da ima tako težke sanje — pomagati mu žalibog ne moremo. Omenimo še končno, da g. Perić niti ni več član »Narodne zveze« in tudi ne »Zveze južnih Slavena«.

+ Na Brezjah je bilo včeraj na tisoče ljudstva. Uniformiranih Orlov je prihitelo včeraj na Brezje 120. Z Brezjij so pohiteli v Radovljico, kjer jih je pred mestom čakala radovljiška godba. Javne telovadbe se je udeležilo 80 Orlov. Liberalci so pokazali svojo jezo s tem, da so napravili štiri letake s »čuki«. Onemoglost liberalna!

+ Učiteji na Ciril-Metodovih šolah. Na tržaški Ciril-Metodovi šoli je imenovan za učitelja Franc Kos, sedaj provizorični učitelj na Grosupljem. — Čudna so pota Senekovičeve previdnosti, da se imenujejo za obrambene šole edino le »učeniški« — pristaši »svobodne šole«. Tudi ta Kos je tip takega fanta. Kot najboljši prijatelj V. M. Zalarja, odpadnika od katoliške cerkve, je zajemal z največjo žlico na učiteljišču modrost filozofije. Vseučiliški profesorji zatemne pred njim. Požrl je celega Haeckla, če prebavi, ne vemo. Schopenhauerja citira, kakor bi orehe stresal. Zaljubljen se je v Darwina in — opice, z najnovejšim slovenskim svobodomiselnecem Ivanom Lahom pa sta prešturdirala vzgojeslovje. Plod tega je predavanje — na shodu slovenskih svobodomiselncev »o svobodni šoli«. Tudi Nietzsche mu ni neznan, saj se je »nagulil« kar cele odstavke, da z njimi preganja »rimsko temo«. — Krščanstvo je zanj premagano stališče. Vzor učitelj! Žno leto je bil na Grosupljem. Ustanovil je Ciril-Metodovo podružnico in v zahvalo zato je dobil to mesto. Grosuplje za učiteljem Fr. Kosom ne bo žalovalo, razven par hiš, kjer je prodajal svojo učenost lahko po centih.

+ Renegat proslavlja nemško zmago. Prvi je v Avstriji proslavil slavno zmago Hermanna nad Rimljani — renegat Malik. To je znamenje, s kom se vzdružuje avstrijsko nemštvo.

— Premilostni gospod škof Trobec piše dne 25. avgusta novomeškemu gospodu proštu: Po prav neprijetni vožnji (na morju dež, veter, mrzlo in megla) smo danes zdravi v velikansko mesto New-

York došli. Tukaj je grozna vročina. — To naznani je pisano na razglednico, ki kaže hišo, takozvani »Wolkenkratzer«), ki ima dvajset nadstropij.

— **»Grazer Volksblatt«** dela stranki, katero zastopa, vedno večjo sramoto. Zdaj, ko si je Slovenske Ljudsko Stranko zadosti privoščil, se je spravljal nad Čeha in njegova tozadevna notica v številki 31, avgusta je naravnost barabska. Ker se je 200 čeških turistov podalo na Zgornještajersko, psuje lažikatoliško glasilo, da spravljajo nemštvo v nevarnost in hujška admonški samostan, naj zapre svojo klet, knjižnico in zbirke, kar se je menda itak že zgodilo. Sicer je glavni urednik »Volksblatt«, dr. Schwechler — koncilijant in izobražen mož, že dva meseca tako bolan, da za list ne more nič storiti in gospoduje v uredništvu zagrizenca Neunteufel in Fischer — vendar pa se je treba čuditi, da so katoliški krogi v Gradcu s tako nekrščansko in poulično pisavo zadovoljni. Saj komaj rimski »Asino« piše tako kakor »Grazer Volksblatt«.

— **Predavanje.** V Senčurju je v nedeljo, 5. t. m., predaval č. g. Valentin Sitar, kaplan v Kranju, »O šegah in značajih jugoslovanskih bratov«, kakor jih je osebno spoznaval na svojem potovanju po Hrvaškem, Srbskem, Bolgarskem in Turškem. Tudi o Grški nam je nekaj omenil. Velezanimivega predavanja se je udeležilo do 400 oseb. Z nekim njemu lastnim humorjem nam je naslikal te narode tako živo in zanimivo, da se je izrazil nekdo, da bi ga poslušal cel teden. Hvala vrlému govorniku za trud! Želimo, da bi nas še kaj večkrat razveselil s kakim predavanjem.

— **Izletniki in romarji** so imeli večeraj svoj dan. Gorenjski vlaki so bili ves dan natlačeni polni in so vozili z dvema lokomotivama. Tudi turisti so bili veseli lepega dne in prijetnega vžitka v naročju divnih naravnih krasot. Izmed romarjev, ki se jih je kar trlo na Brezjah, se jih je mnogo pripeljalo na vohoz iz daljnjih dolenskih krajev.

— **Povodenj v Ogolini na Hrvaškem.** V Ogolini na Hrvaškem je vsled velikega deževja preteklih dni prestopila reka Dobra bregove in uničila vse kulturne priredke. Na dveh mestih je podrla cesto, kar dela velike težave vojaštvu, ki ima v takšni okolici vaje. Moštvo prenaša častnike, ki so v službi, čez vodo, kar povzroča veliko smeha. Na razpolago sta samo dva trhljena čolna, kljub temu, da reka parkrat na leto naraste.

— **Za višjo dekliško šolo v Novem mestu** je kupil novomeški prošt dr. Elbert Romešovo hišo.

— **Vojaški izgredi.** Iz Rakeka se nam o tem piše: V gostilni pri M. Steržaju je bilo v četrtek polno vojakov 27. pešpolka. Eden je vinjen cel popoldan razgrajal, nakar ga je gostilničar pod pazduho prijel in mu rekel naj zapusti gostilno. To je bilo nekako znamenje drugim! Vinjeni vojak udari gostilničarja po obrazu. Nankrat so bili vsi vojakovi pokonci, začeli so razbijati, metati posode, stole, steklenice vse vprek. **Vrata v veži so sneli in v kuhinjo vrgli.** Škaf pomij pripravljen za prečišče so vrgli v kuhinjski strop, da se poznajo rujave lise, ubitih steklenic je dekla dvakrat iz hiše nesela. Gospodar je dobil na glavi udarec, žena je bila ranjena na roki, stari mater je vojak zagnal stol v glavo, k sreči ga je prestregla z roko in ima samo roko ranjeno. Vsa družina je na to bežala in se zaklenila v neko srambo. Drugi dan je bil neki častnik pri gospodarju poizvedovat, pa ta šele danes vidi, da je škodo premalo cenil. Tudi v Logatcu pri županu Faturju je bilo nekaj enacega.

— **Strelj v župnišče.** Dne 1. septembra t. l. je neznani storilec okoli pol devete zvečer oddal tri strele iz revolverja v okno pritličja družinske sobe župnišča v Mošnjah. Ker je bil večer deževen, je bilo zlobnežu se neopazeno župnišču približati lahko. Ena krogla je ubila dve šipi, zadela v zagrinjala okna ter odletela in v oknu obležala, drugi dve sta pa obitčali v okvirju okna. V sobi so se nahajali župnik gospod Ivan Trpin, šivilja in domača dekla, kuharica se je pa nahajala ravno med durmi. Župnik se je takoj podal pred župnišče, da bi zasledil storilca, kar se mu pa ni posrečilo.

Štajerske novice.

š **Pomenljiva petdesetletnica.** Iz Maribora, 5. septembra. Minulo je ravno 50 let od preselitve škofijskega sedeža iz Št. Andraža na Koroškem v Maribor ob Dravi. Za ves Spodnji Štajer je bil ta dogodek velevažnega pomena. Posebno so se ga razveselile vse dekanije, ki so spadale k sekovski škofiji, a so imele slovensko prebivalstvo; kajti odslej jim je bila dana samoobsebi razumljiva, dobrodošla priložnost, slišati svojega višjega

pastirja v premilem materinem jeziku, kar se prej sto in stoletja ni bilo zgodilo. Z ogromnim trdom in naporom posrečilo se je velikemu škofu Slomšku izposlovati od avstrijske vlade in od sv. Očeta Pija IX. dovoljenje za premostitev knezoškofijske rezidence v Maribor. 4. septembra 1859 je nesmrtni Slomšek prvič kot lavantinski knezoškofoj v svoji novi prestolnici v Mariboru oznanjeval božjo besedo iz prižnice ter je opravil pri oltarju sv. Janeza Krstnika pontifikalno sv. opravilo. Spomin na le-ta, za celo lavantinsko škofijo pomenljiv dogodek, se je danes po vsej vladikovini prav slovesno obhajal. Po »Cerkvenem zaukazniku za lavantinsko škofijo« št. III. iz l. 1909. naj bi se po vseh župniških cerkvah petdesetletnica praznovala s posebnim cerkvenim govorom, s slovesno službo božjo in z zahvalno pesmijo. Z veliko svečanostjo vršila se je jubilejna slovesnost v Mariboru, v prestolnici sami. Obče znani govornik dr. Anton Medved, profesor v Mariboru, je imel slavnostni govor, v katerem je z navdušenimi besedami proslavljaj dan zlatega jubileja kot dan izvanrednega veselja za lavantinsko škofijo, za mariborsko mesto in posebej še za mariborsko stolno cerkev, in kot dan globoke hvaležnosti do vseh, ki so na katerikoli način pripomogli, da se je težavna preselitev po skoraj stoletnem prizadevanju slednjič le dosegla. Pontifikalno službo božjo je opravil stolni dekan dr. Ivan Mlakar. Po drugih župniških cerkvah se je istotako slovesno obhajal zlati jubilej, katerega se je ljudstvo z vnmemo in pobožnostjo obilno udeležilo.

Odčitje severnega tečaja.

š **Mladeniški shod.** Iz Kostrivnice se nam piše: Včerašnji mladeniški shod je bil nad vse lep in tudi mnogoštevilno obiskan. Prav posebno zanimanje je pa zbudil vrli mariborski »Orel« s svojim lepim nastopom. Govorili so med mnogimi drugimi govorniki tudi stud. med. Arnšek, abiturient Rezman, tajnik Šut, urednik in načelnik »Orla« Šiška in mnogo drugih. Vodil je shod č. g. župnik mladinožub Gomišek. Bilo je lepo in krasno, Bog daj mnogo takih shodov!

š **Mariborski »Orel«** je bil zadnje nedeljo dvakrat od nemčurske pijane fakinaže napaden. Čudimo se samo policajem, ki dremajo po ulicah ter ne vidijo teh razgrajajočih nemških barab. Pa kaj, ko sami niso nič boljši. Skrajni čas je že, da se tukajšnja mestna policija podržavi.

š **Maribor.** Slovenski »Zuckerbäckerei« in »Kanditen Geschäft« je otvoril g. Ilich v »Obere Herrengasse«, tako nas pouči letak, ki visi v drugi sobi »Narodnega doma«. Ali ne bi našel tam slovenski letak milosti. To je lepa agitacija narodnega podjetja z nemškim letaki v »Narodnem domu«. »Slov. Narod« bi k temu pripisal: Za obesit se nam je!

š **»Südmarkgau«**, ki bo obsegal podružnice v Celovcu, Št. Rupertu, Porečah, Blatnem gradu, Borovljah, Železni Kapli in Velikovcu, so ustanovili te dni v Celovcu. Ima sedaj 2039 udov in je imel prošlega leta 8869 K dohodkov. Slovenska zemlja se pogreza.

š **Esperantski zabavni večer v Ptuj.** Pod okriljem »Narodne čitalnice« prirede slovenski esperanti dne 19. septembra t. l., esperantski zabavni večer z bogatim sporedom. Igrala se bo de veseloigra »Tukaj se govori esperantski«, prizor »V pol uri esperantist«, pele se bodo esperantske pesmi itd. Že danes vabimo Ptujčane in okoličane na to prireditev, ki je prva te vrste na Slovenskem. Natančni program priobčimo pozneje. Na svidenje torej 19. septembra v ptujskem »Narodnem domu«.

š **Nepoštena blagajničarka.** — **Poizkušen samoumor pred aretacijo.** V železninski trgovini Vincenca Kuharja v Mariboru je bila v službi blagajničarka Ana Bregant iz Hočja že tri leta. Dogodilo se je že večkrat, da ni bila blagajna v redu. Sum je zlasti obudilo to, ker je Bregant, ki je imela 50 K mesečne plače in je dajala 40 K za hrano in stanovanje, nakupovala večje stvari. K vsem tem je dobil Kuhar tudi anonimno pismo, da ima blagajničarka Bregant veliko stvari, ki so bile vzete v trgovini. Pretekli teden je šla trgovčeva žena v stanovanje Bregantove, da bi zahtevala glede suma pojasnila. V podstrešju pa se je našla cela zaloga stvari, ki so bile vzete iz trgovine. O tem je bila obveščena policija. Bregantova se je odstranila iz hiše ter je odšla proti Dravi. Ko je zapazila, da jo zasleduje stražnik, je stekla in skočila v Dravo. Mestni plavaški mojster, ki so ga poklicali, je na to samomirko rešil iz Drave. Prepeljali so jo v bolnico.

š **V Brezicah** so bile včeraj pri slovenski slavnosti prepovedane trobojnice, samo iz »Narodnega Doma« je smela polati trobojnica. Izven »Narodnega Doma« Slovenci niso smeli, češ, da je drugo »deutscher Grund«.

KRALJ PETER ZOPET GROZI Z DEMISIJO.

Iz Belgrada nam poročajo: Razpad koalicijskega ministrstva in vedno močnejša tendenca radikalcev, da se osnuje čisto strankarstvo ministrstvo, je na kralja Petra v največji meri slabo vplivala. Kralj je, po poročilih naprednega in narodnega kluba, izjavil ministrskemu predsedniku Novakoviču, da se je naveličal vednih strankarskih zavratnosti ter ni pripravljen vladati s popolnoma strankarskim ministrstvom. V tem slučaju je pripravljen, odpovedati se prestolu ter oditi v inozemstvo s princem Jurijem, Pavlom in princezino Heleno. Kralj je dal spoznati v svojem pogovoru, da delujejo radikalci na odstranitev dinastije Karagjorgjevičev in radi tega inspirirajo napade v listih na kraljeviča Jurija. Zarati tega se hoče odpovedati prestolu na korist prestolonasledniku Aleksandru, da se na ta način zboljšajo razmere v Srbiji, ker je prestolonaslednik nesrečni strankarski politiki tuj. V naprednem in narodnem klubu poslanec se je z ozirom na to kraljevo izjavo sklenilo, udeležiti se sestave novega koalicijskega ministrstva, v katerem pa bi bil dosedanj stavbinski minister Pašić izključen.

ODBOR ZA AVTONOMIJO ALBANIJE ZAPRT.

Medtem, ko se Arnauti v novopazarskem okraju in severni Albaniji bijejo s sultanovimi vojaki, se razvija med arnavtskimi uradniki v državni službi močna akcija za avtonomijo Albanije. Organizacija teh Arnautov je zelo močna in je v zadnjem času razvila živahno propagando. Iz Skoplja poročajo, da je oblast zaprla 14 članov arnavtskega odbora, večinoma častnikov. Osem jih je iz Bitolja, šest iz Gjevdjelije. Pri njih so se našla pisma, iz katerih se vidi, da so bili ti častniki člani organizacije, ki stremi po avtonomiji Albanije. Poleg ostalih papirjev se je našla tudi proklamacija, v kateri se pozivlje, naj se z oboroženo roko doseže avtonomija Albanije. Preiskava se vodi z največjo tajnostjo.

Ljubljanske novice.

lj **Nepopisno lopovščino**, katero je neki lopov napravil na komerzu katoliškot narodnega dijaštva s tem, da je pevkam in pevcem porezal klobuke, hoče »Narod« kriti s tem da pravi, »da so to klerikalci sami napravili«. Res popolnoma »Narodovo«. Liberalne lopovščine pa taka »Narodova« nizkotnost ne izbiše! Prav pravi mariborska »Straža«: Takega zlobnega početja so možni pač samo inteligentni pristaši svobodne misli v Ljubljani. S tem tolovajskim činom nad lastnimi brati so liberalci Ljubljane pokazali, da niso vredni poštene besede in pogleda več. Boj takim tolovajem dokler ne podležejo popolnoma. Usmiljenja niso vredni.

lj **Imenitnega blagajnika dobi** nova mestna zastavljalnica. Blagajnik postane od časti mestnega očeta odstopivši izkuhar Bergant. Likvidator bo g. E. St. Tako stoji v načrtu gospoda župana. Ko se Bergantovo imenovanje izvrši, bomo o tem še nekaj povedali.

lj **Zanimiv »shod«** je bil včeraj v Mostah. Naznanjen je bil za govornika gosp. Berce iz Grada, namesto njega pa je za ustanovitev Ciril - Metodove podružnice prišel govoriti soc. demokrat — Lavtar. Navzočih je bilo okoli 40 liberalcev in socialnih demokratov. Naših je bilo do 100 mož, ki seve niso mogli umeti soc. demokratičnega češčenja sv. Cirila in Metoda ter so shod prepredili.

lj **Veselica »Santpeterskega prosvetnega društva v Ljubljani«** se je včeraj nad vse sijajno vršila. Občinstva je bilo toliko na veselici, da sploh ni bilo dovolj prostora. Jako dobro je popeval društveni pevski zbor pod vodstvom gospoda učitelja Sadarja. Čula se je vsestranska pohvala. Tudi gg. igralci so storili pohvalno svojo dolžnost. Jako pridne in prostrežljive so bile gospodične v raznih paviljonih in pri prodaji srečk in šopkov. Občinstvo je bilo židane volje, kar je društvu v čast.

lj **Deželni predsednik** baron Schwarz se je s počitnic vrnil v Ljubljano.

lj **Odborniki »Ljubljanec«** se vabijo tem potom, da se jutrajšne seje odbora ob osmi uri zvečer gotovo udeleže.

lj **Nedeljski počitek pri mesarjih.** Tukajšnji mesarji nameravajo uvesti v svoji obrti nedeljski počitek tako, da od 1. novembra do 1. aprila ne bodo prodajali mesa ob nedeljah.

lj **Jedilne gobe.** Danes so prinesli na ljubljanski trg veliko množino lepih jedilnih gob, ki so se prav drago prodale.

lj **Nočni mir.** Po dolgem presledku je v noči od sobote na nedeljo na Zabjškem okraju zopet zavladal tisti potrebn mir, katerega so prebivalci tega mestnega okraja toliko časa pogrešali. A bil je pa

tudi že skrajni čas za to, če se pomisli, da upitja, razgrajanja, dostikrat tudi pretepev ni bilo ne konca ne kraja. Surovo kričanje in umazano petje se je še čulo ob času, ko se je v stolpu cerkva sv. Jakoba oglašil zvon k jutranji »Ave Marija«. Upajmo, da bode mestna policija tudi v bodoče vse ukrenila, da se ne bo več kalil prepotrebni nočni mir.

— **Meteorološki mesečni pregled.** Minoli mesec veliki srpan je bil topel in precej moker. — Opazovanja na toplotomeru dadó povprek v Celsijevih stopnjah: ob sedmih zjutraj 14°9', ob dveh popoldne 23°6', ob devetih zvečer 18°3', tako da znaša sredn. značna temperatura tega meseca 18°9', za 0°2' nad normalom; največ 30°3' dne 2., najmanj 9°8' dne 25. zjutraj. — Opazovanja na tlakomeru dadó 735·3 mm kot srednji zračni pritisk tega meseca, za 0·7 mm pod normalom; najvišje 743·8 dne 20. zjutraj, najnižje 727·6 dne 31. zvečer. — Mokrih dni bilo je 13, padlo je pa 217·1 mm dežja; največ 66·2 mm dne 27. — Med vetrovi je največje pihal jugovzhodni, pogostoma se je pa oglašal tudi južni. — Megla je stala zjutraj ob 14 dnevih, nevihto smo imeli ob štirih dnevih. — Tekočega meseca kimovca pride luna dne 22. proti poldne v zemljino bližino.

Cerkveni letopis.

c **Nove orglje v Šempasu.** V Šempasu so dobili nove orglje. Župljani so bili kar iznenadeni, ko so prvič zaslišali lepo doneče, melodijozne glasove novih orgelj. Tudi zunanja oblika zelo ugaja očesu, ker je jako prilagojena slogu cerkvene stavbe. Glede tehnične dovršenosti in pravilnosti glasovnih barv prepuščamo besedo večakom, ki bodo v kratkem orglje preizkušali. Ljudstvu sta pa moč in prijetni glas tako ugajala, da je bilo kar iznenadeno. Te orglje so 113. delo znane domače tvrdke bratov Zupan iz Kamnegorice. Zdi se, da si je v teh orgljah postavila nov dokaz svoje realnosti in dobrega imena. Cena orgel je pač primerna. Namenjeno je bilo, da se v nedeljo 29. avgusta blagoslove, kar pa žal, radi ne nadne slabosti vč. gosp. župnika ni bilo mogoče. Velečastni gospod je pa že boljši in upamo, da se blagoslovljenje kmalu izvrši.

Razne stvari.

Velik vihar na Siciliji. V Scorbiji na Siciliji je bil tolik vihar, da je odnesel skoro vse strehe. Okolu sto hiš, v katerih so stanovali revnejše družine, je razrušenih. Izpod razvalin so dobili štiri mrtve in 50 ranjenih.

Sopran kot akcijski kapital. Iz Londona se poroča: Na londonsko borzo je prišlo poročilo iz Avstralije o glasu mlade dame, ki je last akcijskarjev. Po naključju se je našel krasen sopranski glas in ker imejteljica nima sredstev, da bi ga mogla izobraziti, se je sestavila v ta namen akcijska družba. Osnovala se je družba s prvotnim kapitalom 1000 funtov, z akcijami po 1 funt. Damo se je poslalo v Pariz, kjer se bo izobrazila kot pevka. Nasprotno se je zavezala bodoča primadona, da priredi po dovršeni izobrazbi, v glavnih avstralskih mestih serijo koncertov, od katerih upajo akcijskarji potegniti lepe dividende; tolike, da bo temu lahko sledila likvidacija družbe. Ni pa tudi izključeno, da bo sopran ostal tudi nadalje last akcijske družbe ter ga bo ta izkoriščala.

Ženska — rubežnica v New Yorku. Tudi malo prijetnega poklica rubežnica so se v Ameriki že poprijele ženske. V New Yorku je sprejela službo rubežnica neka dama, ki je svoje dni študirala juridične znanosti, a morala pustiti študij vsled nesrečnih denarnih razmer. To damo izključno vporabljajo pri rubežnih samostojnih žen in deklet ter se splošno hvali, ker s svojim taktičnim in mirnim obnašanjem veliko več doseže, kot njeni moški tovariši.

Socialno-demokratska usmiljenost. V sredo je v Trstu na molu št. 4 med delom podlegel na prostem svoji bolezn dninar Jožef Berearcich. Okrajna bolniška blagajna, ki je v socialno-demokratskih rokah, ga je dan prej odpustila kot »ozdravljene« iz bolniškega stanja. Množe se pritožbe, da delavci, če tudi so bolni, ne dobe prispevkov ali pa se jim predčasno odtegnejo. Iz tega vzroka se veliko delavcev brani predejavati v to bolniško blagajno prispevkov in so pri pobiranju istih pri premogovnih delavcih vedno kravali.

Naše vžgalice!

➡ **Skrbite, da pridejo v vsako hišo naše vžgalice!** — Vsak trgovec, pri katerem kupujete, jih mora imeti, vsaka gostilna, v katero zahajate, vsaka naša gospodinja! — Dolžnost vsakega našega somišljenika je, da zažiga tobak in smodke le z vžgalicami »Za obmejne Slovence«!

DAVEK NA LUKSUS.

Kadar so državne blagajne prazne in se pojavlja največja potreba, tedaj se pojavi na površju vprašanje o davku na luksus. Davek na luksus ima namen naložiti večje davčne obveznosti premožnejšim slojem. Ugovarja se pač, da v Avstriji nimamo pravega »luksusa« in da bi vsled tega davka trpela samo obrt, ker bi se tistih par avstrijskih milijonarjev izselilo na Ogrsko. Mogoče je kaj na tem, toda povdarjati moramo, da je ta davek po nekaterih državah že vpeljan in prinaša velike dohodeke. V Avstriji se je davno nameravalo vpeljati davek na avtomobile in kolesa, toda naletelo se je pri tem na največje zapreke. Samo na Solnograškem imajo v Avstriji davek na avtomobile, a nobeni drugi kronovini se ni dovolilo tega davka, da bi ne delal napotja mogočemu državnemu davku. Od drugih držav imajo Francoska, Italija in nekatere nemške zvezne države davek na kolesa; vendar so kolesa delavcev in ona, ki se rabijo v trgovskem svetu, davka prosta. Na Francoskem znaša ta davek 3—4 milijone frankov; istotako mora vsakdo plačati davek, kdor ima posle. V Avstriji se je predlagal že davek na mineralno vodo, kopališča, okna, glasovirje itd. Pravičen se nam zdi davek na avtomobile že zaradi tega, ker je treba pač ravno za avtomobiliste, ki so iz premožnih slojev, držati ceste v dobrem stanju. Tudi na šampanjec in splošno na inozemska vina bi bilo treba večjega davka. Kdor hoče piti šampanjec, fina renska in španska vina, naj tudi pošteno plača. Danes pa se plača za hektoliter kake kislice ravno toliko davka, kot za isto količino najfinejšega vina.

ZAHVALA.

Pododbor »Slovenske dijaške zveze« za ribniško okrožje se najtopleje zahvaljuje p. n. gg. dobrotnikom, ki so ga pred in po ustanovnem shodu do zadnjih dni s svetom in dejanjem podpirali. Hvaležnost mladih src Vam bodi plačilo, a hkrati zagotovilo, da bodo vsi kakor en mož hodili po poti, začrtani na ustanovnem shodu.

Za pododbor:
phil. **Fr. Trdan** m. p.,
tč. predsednik.
teol. **Fr. Žužek** m. p.,
tč. tajnik.

Telefonska in brzojavna poročila.

POSLANEC STAPINSKI IN SLOVANSKA ENOTA.

Dunaj, 6. septembra. Iz popolnoma zanesljivega vira se poroča, da so vesti o politični spravi med poslancema Stapinskim in finančnim ministrom Bilinskim popolnoma izmišljene. Res je le, da se Bilinski na vse pretege trudi, pobogati Stapinskega in ga odvrniti od opozicije proti sebi in Bienerthovemu kabinetu. A vsi ti poizkusi so ostali brezuspešni, ker Stapinski neomajno vztraja pri svoji zahtevi, da se odpravi sedanjí protislovanski vladni sistem. Če se v vladnih listih to slovansko stališče Stapinskega označuje kot osebno nasprotstvo proti Bilinskiju, se dela kruta krivica značajnemu voditelju Poljske Ljudske Stranke, ki dela le stvarno politiko.

Praga, 6. septembra. »Venkov« priobčuje pogovor s poslancem Stapinskim, ki je izjavil med drugim sledeče: Zagotavljam poslanca Praška, Udržala in dr. Šusteršiča s častno besedo, da ne storim nobenega političnega koraka, brez prejšnjega soglasja s Slovansko Enoto.

BIENERTHOVE KONFERENCE.

Dunaj, 6. septembra. Danes so se pričele konference Bienerthove v zadevi češkega deželnega zbora. Najprej so bili razgovori s konservativnimi člani veleposestva, popoldne se vrše konference z ustavovernimi člani veleposestva. Konferencam prisostvuje tudi nemški minister Schreiner.

ČEKKI SOCIALNI DEMOKRATI ZA ČEŠKE ŠOLE NA NIŽJEM AVSTRIJSKEM.

Praga, 6. septembra. Socialni demokrati so na svojem strankinem shodu sklenili, zavzeti se za češke šole na Nižjem Avstrijskem. Vlado pozivljajo, naj zaprte češke šole takoj otvori.

PROTESTNO ZBOROVANJE ČEŠKIH NARODNIH SOCIALISTOV.

Praga, 6. septembra. Narodni socialci so priredili včeraj v nedeljo zborovanje, ki se ga je udeležilo okoli 1500 oseb, da protestujejo proti zatvorjenju

čeških šol na Nižjem Avstrijskem. Poslanec Choc je izjavil med svojim govorom, da bodo češki radikalcí začeli najostrejši boj, ko se otvori parlament, proti Bienerthu, zaradi zatvorjenja čeških šol na Nižje Avstrijskem. Če bodo druge stranke glede tega vprašanja hotele sklepati kak kompromis, bodo češki radikalni poslanci izstopili iz češke zveze poslancev. Poslanec Slama je izjavil, da parlament toliko časa ne bo deloval, dokler Bienerthov kabinet ne zgine s političnega pozorišča. H koncu zborovanja je učitelj Klimesch iz Poštorne razpravljaj o zatvoritvi ondotne češke šole. Po zborovanju je šlo več sto zborovalcev pred poslopje filialke nižjeavstrijske deželne zavarovalnice, kjer so demonstrirali in hamba - klici in pozivi na bojkot. Policija je razkropila demonstrante.

ČEŠKI SHODI ZA MANJŠINSKE ŠOLE.

Most, 6. septembra. V tukajšnjem češkem jezikovnem okolišu se je včeraj v nedeljo priredilo nič manj kakor 50 čeških agitacijskih shodov, da se demonstrira za napravo čeških manjšinskih šol.

NA KOSE RAZTRGAN NADPOROČNIK.

Požun, 6. septembra. Pri pijonirskih vajah je neka izgubljena mina na drobne kosce raztrgala nadporočnika Hoferja in dva moža. Od Hoferja so dobili samo roko. Hofer zapušča mlado ženo in dva otroka.

NAMERAVAN ATENTAT NA CARJA V DARDANELAH.

Carigrad, 6. septembra. Guverner Dardanel je dobil poročilo, da je došel iz Odese nek človek, ki namerava storiti atentat na carja med vožnjo skozi Dardanele.

Meteorologično poročilo.

Višina n. morjem 306'2 m, sred. zračni tlak 736'0 mm.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Padavina v 24 urah v mm
4	9. zveč.	735.8	14.4	sl. szah.	oblačno	0.0
5	7. zjut.	31.7	10.0	sl. jvzh.	del. obl.	
	2. pop.	29.0	19.4	"	del. jasno	
5	9. zveč.	29.8	14.7	sl. jzah.	dež	0.3
6	7. zjut.	34.3	12.8	brezvetr.	pol obl.	
	2. pop.	35.0	19.9	sr. jvzh.	sk. jasno	
Srednja včerašnja temp. 14.7°, norm. 16.3°.						
Srednja predvč. temp. 14.7°, norm. 16.3°.						

2476

Zahvala

1—1

iskrena za tolažilno sočutje, izraženo povodom bolezní in smrti nepozabne matere, gospe

Marije Kadunc

in za izredno številno udeležbo pri pogrebu vsem prijateljem, sorodnikom in znancem. Posebno se zahvaljujem č. g. kaplanu Barletu za tolažilo v bolezni in spremstvo pri pogrebu ter vsem darovalcem prelepih vencev.

Ljubljana, 6. avgusta 1909.

Sln.

Redka prilika.

☐ Nakupil sem od pogorele tovarne celo ☐
☐ zalogo nekoliko skvarjenih težkih ☐

flanelovih odej

☐ najnovejših vzorcev, na katerih je opa- ☐
☐ ziti docela neznatne, komaj vidne ma- ☐
☐ deže od vode, in jih pošiljam 3 komade ☐
☐ za 9 kron na izbiro. Odeje so primerne ☐
☐ za vsako boljše gospodinjstvo za zelo ☐
☐ krivanje postelj in oseb ter so zelo ☐
☐ 2474 — tople in mehke. — (3—1) ☐

ANTON BEKERA odsluženi c. kr. nadzornik
finan. straže, Nachod, Češko.

== Proda se ==

pod ugodnimi pogoji in za nizko
ceno 1913 1

enonadstropna hiša

na Selu pri Ljubljani, Poljska cesta
št. 20.

Poizvedbe v pisarni dr. Frana
Poček, odvetnika v Ljubljani, Stari
trg št. 30.

Vino po ceni.

Zakaj kupiti vino v gostilni po 50—80 vinarjev liter, ker se dobi pri **Josipu Maljavac**, pošta in postaja **Roč v Istri**, belo in črno (rudeče) franko vsaka železniška postaja na Kranjskem po 22 vinarjev liter in se ga more naročiti tudi samo 56 litrov. 2474 26—1

Več čevlj. pomočnikov

2475

sprejme

3—1

Anton Štirn, čevlj. mojster, Sp. Šiška.

K. št. 32.

Razglas.

2468 3—1

V župni cerkvi nemškega viteškega reda v Podzemlju, Belokrajina popraviti je oblok v obsegu 176 m².

Stari omet je na čisto okresati, potem pa zopet oblok z najboljšim materialom na storje ometati ter na fino enakomerno pometi (verreiben).

Beljenje mora popolnoma napravljeno površino kriti kljejeva barva (Leimfarbe).

Delo je cenjeno:

1. Material (omét itd.) 170— K
2. oder (podmostek), zavetje in obitje orgel, velikega oltarja ter dveh stranskih oltarjev itd. 280— "
3. Zaslužek 487.32 "

Skupaj . . . 837.32 K

Oddaja dela se vrši potom zmanjševalne dražbe

dne 13. septembra 1909 ob 10. uri dopoldne

na licu mesta v Podzemlju.

Delo mora biti dokončano do 15. oktobra 1909. Vadij 10%.

Druge natančnejše podatke da podpisano oskrbnístvo.

Oskrbništvo nemško viteškega reda komende-Metlika-Črnomelj

v Metliki dne 4. septembra 1909.

Vukšinič

oskrbnik.

Pozor kolesarji!

Edino zastopstvo za Kranjsko za prava Puch-kolesa:

„Specijal“ Puch-kolesa K 150.—

„Curier“ kolesa „ 115.—

Najboljše pneumatike Reithoffer-jeve. — Najnovejši

527 šivalni stroji od K 66.— naprej. (1)

Za prekupovalce ista cena, kakor v tovarni!

Ker prodajam brez potnikov, vsled tega vse blago veliko oceneje.

Ceniki zastoj in poštnine prosto.

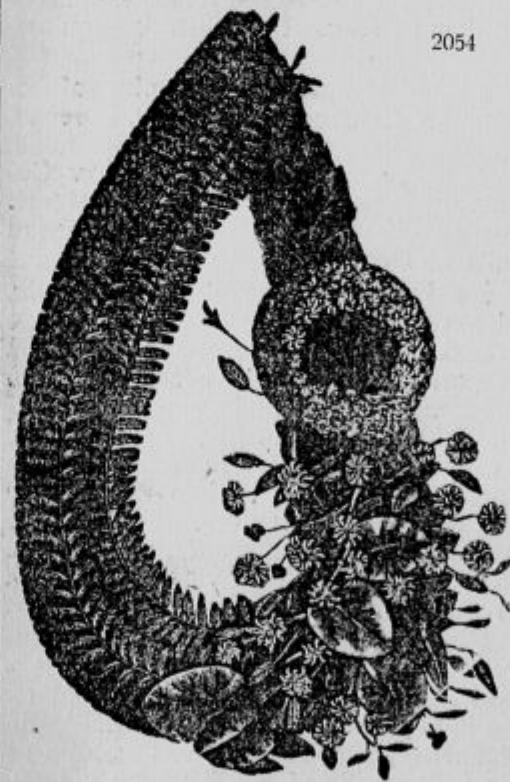
Z odličnim spoštovanjem

FR. ČUDEN

urar in trgovec v Ljubljani.

2054

Slovenci, pozor!
pri nakupovanju vencev.

Fr. Iglič

Ljubljana, Mestni trg 11

priporoča največjo zalogo krasnih

nagrobnih vencev
in trakov z napisi.

Zunanja naročila se izvršujejo
:: hitro in točno. ::

~ Cene brez konkurence! ~

Termalno in močvirno kopališče

STUBIČKE TOPLICE, HRVAŠKO

Postaja Zabok in postajališče Zagorske železnice „Stubičke Toplice“.

Sezona od 1. maja do 30. oktobra.

Termalni vrelci 53°C toplote in močvirne kopelji so prav posebno primerni proti trganju revmatizmu, ischiji, dalje ženskim boleznim, kroničnim katarom, eksudatom, nervoznosti, kožnim boleznim, ter tudi za rekovalescente. — Najboljša vporaba studenskega blata, podobno francovarskemu močvirju. Kopališki zdravnik. Zdraviliška godba. Krasen gozdni park, najlepša okolica. Najceneja brezkonkurenčna prav dobra prehrana in bivališče.

Zdravljenje s svetlobo.

Sobe od K 1.— nadalje. Pojasnila in prospekte daje kopališka uprava v Stubičkih Toplicah Hrvatsko. Pošta Zabok, brzojavna postaja Stubica. Interurbanska telefonska postaja.

1049 1

III. shod Marijinih družb.

Na Dunaju, 5. sept.

V soboto dopoldne ob desetih se je vršilo prvo zborovanje v razstavnih dvorani vrtnarskega društva na Parkingu. Zborovanje je otvoril predsednik grof Walterskirchen, prebral nekaj došlih pozdravov in dal nato besedo dr. Prötznerju iz Solnograda, ki je govoril o verskem življenju v Marijinih kongregacijah. Med sredstvi za poglobljenje verskega življenja je poudarjal posebno pogosto sveto obhajilo. Lepemu govoru je sledila živahna debata, katere so se udeležili med drugimi baron Wittinghoff-Schell, p. Gavdenicij Bachmair, kapucin iz Altöttinga, p. Fischer S. J., p. Kolb S. J. in p. Abel S. J. Povdarjala se je posebno medsebojna ljubezen in spravljivost v kongregacijah in pa važnost skupnega sv. obhajila. Burno pozdravljen je nastopil potem p. Puntigam S. J. in izročil pozdrave bosanskih Marijinih družb, ki jih je lepo število (nad 70). V zgovornih besedah je slikal bedo bosanskih katoličanov in prosil pomoči. Bosna in Hercegovina je za nas najvažnejša misijonska dežela, je naša misijonska pokrajina. Opozarjamo na Puntigamovo brošuro, ki je ravnokar izšla v zalogi Styria, ter se je zvečer delila med udeležence zborovanja: »Unsere Zukunft in Bosnien«. Pisatelj, ki je 17 let deloval v Bosni in se popolnoma pohrvatil (po rodu je Nemec) pravi v uvodu: »Naj prinesejo te vrstice nekaj koristi ljubljeni deželi, kateri sem posvetil svoje življenje.« To je tudi naša želja. — Potem je imel prelat Mehler iz Rezna kratek referat o alkoholizmu in za njim je govoril mestni župnik Knebel iz Mannheima o delovanju kongregacij na zunan. Začrtal je le v glavnih potezah obseg tega delovanja na karitativnem in socialnem polju. Kongregacije morajo biti vzgojevališča za osebnosti, ki prevzamejo vodstvo v karitativnem in socialnem delovanju. Knebljev govor je napravil velik vtis in zbudil živo diskuzijo, v kateri se je opozarjalo na posamezne stanove, za katere je treba posebno skrbeti. Veselilo nas je, da je opozoril dr. Marxer (Lichtenstein) na stan, ki je pomoči zelo potreben, za katerega socialno in moralno bedo se pa do sedaj še nihče ni zavzel, to so natakarije po velikih mestih.

Zvečer ob osmih je bilo zborovanje v veliki dvorani glasbenega društva. Dvorana in obe galeriji, vse je bilo natlačeno polno. Predsednik grof Walterskirchen je otvoril zborovanje, prebral brzojavki, poslani sv. očetu in cesarju ter odgovor cesarjev, ki so ga zborovalci poslušali stoji, in dal na znanje še več novo došlih pozdravov. Prvi je govoril, burno pozdravljen, p. Abel o kongregacijah in katoliški organizaciji. Pokazal je po svoji originalni maniri široko polje, na katerem deluje lahko kongregacija v svoji celokupnosti, kakor tudi posamezni sodali. Drugi govornik je bil prelat Mehler o kongregaciji in tisku. Statistično je dokazal, kako delujejo nasprotniki z razširjanjem slabega berila in pozival člane Marijinih kongregacij, naj podpirajo in razširjajo dobre knjige in časnike; podpirajo naj zavode in društva, ki so si stavili nalogo, razširjati dober tisk. Priznalo je omenil naša tiskovna društva in rekel: Takih palač, kakor v Ljubljani in Lincu, pa mi v Nemčiji še nismo mogli postaviti.

Zadnji je govoril p. Kolb o časnikarstvu. Pokazal je, kako sistematično blati svobodomiselno časopisje različnih struj vse, kar nam je sveto, kako izpodkopava vero in moralnost, in pozival kongregacije, naj bodo apostoli dobrih časnikov. V presledkih je pel mešani zbor mračenškega društva »Mariahilf« več pesmi prav dovršeno. — Tako je prvi dan shoda lepo uspel.

Javna ljudska knjižnica v Ribnici.

Dne 22. avgusta zjutraj so se ribniški liberalci pripravljali na narodno popivanje in plesno rajanje v korist Ciril-Metodovi družbi in Sokolu. V tem času je na društvenem ribniškem domu zaplapolala mila slovenska trobojnica nad okusno izdelanim napisom: Javna ljudska knjižnica. Po pravici je domači kaplan gospod Orehek vzkliknil na shodu v društveni dvorani ob otvoritvi knjižnice: »Stranka, ki ljudstvo ljubi in zanj dela, odvarja knjižnico, ognjišče izobrazbe, prosvete in napredka, stranka pa, ki ljudstvo kuži in zapeljuje, odvarja ples in narodno krokanje!«

Po prvi maši dné 22. avgusta so se možje, fante in dijaštvo zbrali v društveni dvorani. Sklicatelj shoda kaplan Orehek pozdravi navzoče in predlaga za predsednika shoda gosp. Antona Lesar, posestnika z Jurjevice, za zapisničarja gospoda uradnika Alojzija Klavs. Prvi je referiral g. stud. iur. Josip Ilc: »Kaj in kako

naj čitamo.« Predavanje je bilo prav poljudno in spretno zamišljeno. Nato je kaplan Orehek poročal o knjižnici sami. Knjig obsega 534; vse so vezane in večinoma nove. Pripravljavi odbor je izdal za knjižnične namene že čez 1000 K, ki jih je bilo treba malo po malem zbirati. Med dobrotniki bodi na prvem mestu omenjeno naše vrlo dijaštvo. Lansko leto se je med njimi pojavila misel, da ustanovijo kje na Kočevskem slovensko knjižnico. Nabrali so pri raznih domoljubih čez 200 knjig in tudi denarnih prispevkov; med temi naj bodo posebno omenjeni gg.: kanonik Sušnik, kan. Andrej Kalan, neimenovan, vikar Potokar, prof. Kržič, prof. dr. Ušeničnik, kaplan Zorko, prof. dr. Jerše, župnik Traven, org. Sicherl, Pele, Šusteršič, Trdan in ribniška duhovščina. — Ker se je izkazalo, da bi knjižnica, ustanovljena kje na Kočevskem, ne mogla trajno biti pod nadzorstvom slovenskih organov, se je dijaštvo odločilo, da nekaj knjig prepusti ribniškemu, nekaj pa sodraškemu izobraževalnemu društvu. Bodi torej zgoraj omenjenim gospodom za denar in za knjige izrečena srčna zahvala! — Da se je knjižnica v Ribnici v tako velikem obsegu mogla zasnovati, se moramo zahvaliti tudi dejstvu, da so kot podporni člani pristopili gg.: notar Gruntar, ravnatelj dr. Josip Lesar, župniki Vrhovšek, Krumpetar, Mrak, Horvat, Kljun, Knol, Franc Česaček, Pristov, kaplani Lovšin Ivan, Lovšin Anton, Gnidovec, Stenovec in domača ribniška duhovščina. Prav mnogo je prispevalo za svojo knjižnico dobro ribniško ljudstvo s tem, da je pridno obiskovalo predstave izobraževalnega društva. — Knjižnica obsega razen največjih umazanosti novjših slovenskih pisateljev skoraj vse slovensko pripovedno slovstvo. Razen pripovednega oddelka ima še apologetični, nabožni in mladinski oddelki. Knjižnične omare, okusno spojene v eno celoto s steklenim ospredjem, je lično izdelal tukajšnji vrli naš somišljenik gospod Zadnik.

Pri tej priliki nam vest narekuje, da omenimo sledeče: Ribniška obrtno-nadaljevalna šola se po zaslugi na vse strani sladkega šolsk. vodje Tomsica poslužuje liberalne čitalnične knjižnice, ki obsega marsikaj, česar izkušenejši pedagogi kakor je gosp. Tomsič ne priporočajo za mladino. Naj si gosp. vodja ogleda našo knjižnico pravočasno, da ne bo široko odpiral oči, če mu nekega dne namigne višja oblast, da naj se obrtna šola poslužuje primernejše knjižnice nego je čitalnična, ki naravnost zastruplja trško ribniško pa tudi okoliško mladino. Naj se merodajni faktorji pravočasno pobrigajo za to!

Ti pa, knjižničar, rasti, množi se, doprinašaj mnogo dobrega, vodi in vzgajaj nadarjeno, čtivaželjno ribniško ljudstvo!

Odkritje severnega tečaja.

Kakor hitro je zvedel svet, da je dr. Cook odkril severni tečaj, takoj so se pojavili kritiki in nezaupni glasovi, zlasti v francoskih in angleških listih, medtem ko se ameriansko časopisje odločno poteguje za dr. Cooka. Toda verjetnost tega odkritja je tolika, zlasti sedaj ko je dospel dr. Cook v Kodanj in so podrobnosti že več ali manj znane, da dvomi v dnevnem časopisju ne »vlečejo« več. Pač pa se je pojavilo v angleškem in amerianskem svetovnem časopisju drugo vprašanje, namreč, čegav je sedaj severni tečaj, in zato se že sedaj bje časnikarski boj. Angleško časopisje se sklicuje namreč na mednarodno pravo in trdi, da je severni tečaj last Angleške in Danske. Ameriansko časopisje pa reklamira severni tečaj za Ameriko, zaradi tega, ker je dr. Cook razvil na tečaju ameriški zvezdni prapor. Iz Kanade se poroča, da se poteguje tudi Kanada za zemljo zahodno od Grenlandske do severnega tečaja. Angleška »Temps« pa se norčuje, da bo pač lahko poučiti pretendente na severni tečaj, da so nekoliko pre nagli.

Dr. Cook, ki se sedaj mudi v Kodanju, izjavlja nasproti skeptikom, da je odkril severni tečaj in nima vzroka, da bi varal svet in živel vsled tega par tednov v slavi. Dokazi, ki jih bo dal znanstvenemu svetu, bodo pojasnili, da so resnične njegove trditve. Akte o astronomskih opazovanjih in merjenjih bo lahko vsakdo preizkusil. Vsakdo, tudi laik, ki ima temeljne pojme o geografiji, bo to lahko storil. Najznamenitejše geografske akademije Evrope in Amerike se bodo o dejstvu prepričale in podvrgele se bo mnenju strokovnjakov.

Dr. Cook bo ostal še nekoliko dni v Kodanju ter bo potem odpotoval v Bruselj, kjer bo ondotnemu geografskemu zavodu izročil dokaze o odkritju severnega tečaja. Severni nemški Lloyd je telegrafično povabil dr. Cooka, da se kot gost te parobrodne družbe posluži ob povratku v Ameriko brzoparnika »Vilhelma II.«

PASIVNA VOLIVNA PRAVICA DUHOVNIKOV V BOSNI IN HERCEGOVINI.

Iz Sarajeva se nam poroča: V soboto 4. septembra je bila pri civilnem adlatu baronu Benko velika deputacija katoliških duhovnikov, ki mu je izročila memorandum s prošnjo, da bi se pripoznala pasivna volivna pravica duhovnikov v Bosni in Hercegovini. Civilni adlat us je izjavil deputaciji, da je vlada naklonjena temu vprašanju. V načrtu je točka, ki priznava pasivno volivno pravico tudi duhovnikom. Za vlado tudi ni odločivo dejstvo, da je sveta stolica prepovedala sprejeti frančiškanom kake zbornične mandate. Glede upeljave kongruje, je izjavil, da ga veseli, ker je zvedel, da pripravlja škofijski ordinarijat tozadevni predlog. Vlada se bo radevolje lotila s cerkveno oblastjo rešitve tega vprašanja. Deputacija je glasno odobrvala odgovor.

KAPITULACIJA PRED GRŠKIMI ČASTNIKI.

Grški uradni list objavi, da sta prestolonaslednik in princ Nikolaj v dispoziciji, obenem so dobili drugi principi »dovoljenje«, da smejo na dopust.

STAVKA NA ŠVEDSKEM PONEHUJE.

Dne 22. avgusta je znašalo število stavkjuočih 239.855. Od 26. avgusta dalje je zopet pričelo delati 19.026 stavkjuočih delavcev.

Švedsko društvo delodajalcev javlja, da od 160.000 delavcev te zveze stavka 100.000 delavcev.

Književnost.

»Mentor«. List za srednješolsko dijaštvo. Urejuje Anton Breznik. Izhaja v zavodu sv. Stanislava v Št. Vidu nad Ljubljano. Izšla je 12. številka in je s tem zaključen prvi letnik. Vsebina zadnje številke: Dr. J. Ev. Zorè: Sveti Vid. (Konec.) Prof. L. Arh: Dr. Jožef Pernter. P.: O izreki grškega jezika. Prof. Fr. Pengov: Kukavica. (Konec.) A. Breznik: O učenju srbohrvaščine. (Konec.) Andrej Uršič: Navod za šahovo igro. (Dalje.) — Drobiž: Slovarček k I. II. in III. spevu Iliade. Bisernice iz belokranjskega narodnega zaklada. »Dolina krvi«. Kako drage so bile knjige pred iznajdbo tiskarstva. Bolandisti. Nikotin. — Pridejano je tudi kazalo k I. letniku.

Dr. Iv. Jenko

zopet ordinuje.

2464 2—1

Brez vsakega posebnega obvestila.

2467 1—1

†

Globoko potrtem srcem naznanjamo vsem dragim sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naš iskreno ljubljeni, nepozabni soprog oziroma oče, gospod

IVAN SIMONIČ

c. kr. sodni sluga

včeraj, dne 5. t. m., popoldne ob 1/4 na 6. uro, previden s sv. zakramenti za umirajoče po daljši mučni boleznii mirno izdihnil svojo blago dušo. — Pogreb nepozabnega rajnika bo jutri, v torek 7. septembra ob 4. uri popoldne iz hiše žalosti na Starem trgu štev. 24 na pokopališče k sv. Križu. — Sv. zadušne maše se bodo brale v raznih cerkvah.

V Ljubljani, dne 6. septembra 1909.

Žalujoča rodbina.

Služba zavirača

pri vspenjači Leona grofa Auersperga v gozdu Mokrica nad Golim se odda.

Zavirač mora biti dober kovaški pomočnik, ki se razume na podkovanje konj in ne sme biti omotičen, ker mora oblezti odprte lesene stolpe v visokosti 35 m. Plača po dogovoru. — Le zdravi, trezni prosilci naj pošljejo spričevala na

2471 3—1

oskrbništvu turjaške graščine v Hammerstielu, pošta Studenec pri Ljubljani.

Naznanilo prodaje.

Upniški odbor konkurzne mase Viktor Škerlja, trgovca v Ljubljani in na Igu je sklenil, da pusti prodati premoženje Viktorja Škerlja na javni sodni dražbi. Sodna dražba se bode vršila

dne 10. septembra dopold. ob 9. uri na Rudniku št. 24

in se bode potem nadaljevala prihodnje dneve na Igu.

Prodajalo se bode razno špecerijsko blago, blagajne, črevlji, vino, vozovi ter sploh v špecerijsko trgovino spadajoče blago.

Prodajalo se bode posamezno v partijah ali skupno.

2462 3—1

Upravitelj konkurzne mase:

dr. Fran Novak, odvetnik v Ljubljani, Dalmatinova ulica štev. 3.

Sprejemanje učenk

v od c. kr. vlade dovoljeno šolo za

2463

krojno risanje in izdelovanje oblek

se prične s 1. septembrom 1909.

Marija Nachtigall-Slavčeva.

Knaflowe ulice št. 5.

Dobe se tudi krojni vzorci po meri. Istotam se sprejmejo gospice z dežele na stanovanje in hrano.

Priporočamo našim rodbinam
Kolinsko cikorijo. 598 52-1

2 dijaka

iz boljše hiše, sprejmeta se na hrano in stanovanje. Kje, se izve v trgovini oljnatih barv **Brata Eberl**, Miklošičeva cesta št. 4. ali pa Bleiweisova cesta št. 1., parter, vrata št. 2. 2428 3-1

DIJAKE

le iz boljše družin, sprejmeta se v deški zavod, pod vodstvom izkušenega šolnika. Informacije daje **vodstvo zavoda, Cesta na Rožnik, vila Jerin.** 2407 5-1

Proda se hiša

v kateri je več stanovanj in dve prodajalni, na dobrem prometnem prostoru v Ljubljani. Pogoji ugodni.

Kdor želi pojasnil, naj se obrne na naslov: **Hiša 12, posterestante Ljubljana.** 2435 6-1

Sodi

prav močni za vino pripravljene, eden del od žganja, v obsegu

od litrov 56-70 od litrov 180-250
" " 100-120 " " 250-450
" " 120-180 " " 500-700

nadalje sodi z vrticami od 800, 900, 1100, 1200, 1500, 1800, 4000 in 5000 litrov se dobijo prav po nizki ceni **M. Rosner & Co.** v Ljubljani, poleg pri trdki **Kosler** pivovarne.

Dijak

nižjih razredov sprejme na stanovanje in hrano. Cena po dogovoru. Naslov pove uprava „Slovenca“. 2448 2-1

Mesarski vajenec

Krepak deček, poštenih staršev, se sprejme za mesarskega vajenca. Kje, pove upravnništvo „Slovenca“. 2339 (1)

Nova hiša

blizu »Zvezde« se iz proste roke pod ugodnimi pogoji **ceno proda**; v pritličju pripravna za malo obrt s stanovanjem. Naslov pove upr. tega lista. 2124 (1)

Veliko zalogo absolutno zjamčenega pristnega vina,

1097
priporočano opetovano od knezoškof. ordinarijata ljubljanskega p. n. vlč. gg. župnikom za mašna vina, ima **Kmetijsko društvo v Vipavi**. — Izborna kvaliteta: letošnje belo mašno vino od 30-40 K. Sortirano vino rizling, beli burgundec, silvanec in zelen od 40-55 K, črni „Karminet“ po 55 K, postavljeno v Postojno ali Ajdovščino. — Izpod 56 litrov se ne oddaja; na debelo po dogovoru ceneje. — Stara desertna vina v buteljkah po 1 do 120 K, vinski kis po 30 K in tropinsko žganje po 2 K liter.

Prevara izključena, ker je klet pod nadzorstvom dekana vipavskega.

Za zadrage in večje množine izjemne cene. — Za obilne naročbe se priporoča

Kmetijsko društvo v Vipavi.

Ustna voda „Euodin“

Specialiteta za **kadilce.**

3265 Glavna zaloga: (11)

Lekarna **Ub. pl. Trnkozcy** v Ljubljani

Povodom začetka šole priporoča modna trgovina P. Magdič, Ljubljana nasproti glavne pošte
za dijake in diakinje
perilo, klobuke, čepice, majice, nogavice, rokavice, dežnike, kravate, naramnice, podveze, žepne robce, glavnike, krtače, milo, predpasnike, pase, torbice, gumbe, moderce, telovadne črevlje i. t. d., i. t. d.

St. 21.161/VIII ex 1909.

Razpis.

2412 3-1

Pri c. kr. tobačni tovarni v Ljubljani se bode zgradilo skladišče za tobak. V svrhu ugotovitve tega dela se razpisuje

javna ponudbena razprava

ponudbe naj se predlože

do 25. septembra 1909 ob 12. uri opoldne

pri c. kr. tobačni tovarni v Ljubljani.

Natančnejši podatki so razvidni iz razgleda v uradnih listih „Wiener Zeitung“ in „Laibacher Zeitung“.

Podatke daje tudi c. kr. tobačna tovarna ob navadnih uradnih urah, kakor tudi stavbno tehnični oddelek c. kr. glavnega ravnateljstva tobačne režije na Dunaju IX, Porzellangasse 51, ob delavnikih od 10. ure dopoldne do 2. ure popoldne.

C. kr. glavno ravnateljstvo tobačne uprave

na Dunaju, dne 23. avgusta 1909.

Za c. kr. sekcijnega načelnika in glavnega ravnatelja:

Merkel l. r.

Katoliška Bukvarna v Ljubljani

ima v zalogi

šolske knjige za vse šole,

ljudske, obrtne, meščanske in srednje šole v najnovej. izdajah.

Seznamke predpisanih učnih knjig oddaja brezplačno.

Bukvarna je založila in v lastni tiskarni tiskala sledeče učne knjige:

Brinar Josip, **Zgodovina za meščanske šole** z 21 slikami, vez. K 2'20.

Matek Blaž, **Aritmetika in algebra** za srednje in višje gimnazijske razrede. I. del broš. K 2'20.

Matek Blaž, **Geometrija za srednje in višje gimnazijske razrede**, I. del broš. K 2'—.

Mazi Josip, **Geometrijski nazorni nauk** za prvi razred srednjih šol, vez. K 1'—.

Pajk Milan, **Zemljepis I. del**, vez. K 1'80.

Pečjak, dr. Gregor, **Katoliški verouk** za višje razrede srednjih šol. Druga knjiga: Resnice katoliške vere.

Stroj Alojzij, **Liturgika**. Nauk o bogočastnih obredih sv. katoliške cerkve s 40 slikami, vez. K 1'40.

Svetina, dr. Ivan, **Katoliški verouk I. knjiga**, vez. K 2'80.

Tominšek, dr. Josip, **Grška slovnica**, vez. K 3'—.

Tominšek, dr. Josip, **Grška vadnica**, vez. K 3'50.

Breznik Anton, **Slovenske besede v slovenščini**, broš. K —'80.

Dokler Anton, **Slovarček k izbranim Ovidijevim pesnim Sedlmayerjeve izdaje**, vez. K 1'90.

Grafenauer Ivan, **Zgodovina novejšega slovenskega slovstva**. I. del od Pohlina do Prešerna, broš. K 2'—, vez. K 2'50.

Jeršinovič Anton, **Livijev komentar**, broš. K —'60.

Koritnik Anton, **Slovarček k I., II. in III. spevu**, broš. K —'80.

Katoliška Bukvarna v Ljubljani.

Največja izbira je samo v „Angleškem skladišču oblek“

Ljubljana, Mestni trg šte. 5.

čez 3000 kom. jesenske in zimske obleke za gospode in dečke od K 10.— višje, čez 1000 kom. površnikov in raglanov od K 12.— višje, čez 3000 pelerin od K 8.— višje, čez 15.000 kom. naj-novejše konfekcije za dame in deklice kakor jopice, paletoti, mantilje, pelerine, kostume, krila in bluze.

2458 3-1

O. Bernatovič.

Letnik

2358

1910

naše „Družinske pratike“

e ravno kar izšel in se dobiva skoro po vseh trgovinah, na debelo pa v Ljubljani: v „Katoliški bukvarni“, prodajalni „Katol. tisk. društva“, dalje v trgovinah Ant. Krisper, Vaso Petričič in Iv. Korencan; v Trstu: prodajalna „Katol. tisk. društva“, v Celju: Zvezna trgovina.

Cena komadu 24 vin., po pošti 10 vin. več. Zahtevajte jo povsod in ne dajte si vsiljevati drugih pratik!

Zaloga koles

Puch, (Styria), Globus, Regent in drugih specialnih znamk ter posameznih delov.

Izposojevanje koles prejem koles za emaliranje, poniklanje ter popravila: solidno in oeno.

Karol Čamernik

Ljubljana, Dunajska c. št. 9.

Havre New-York

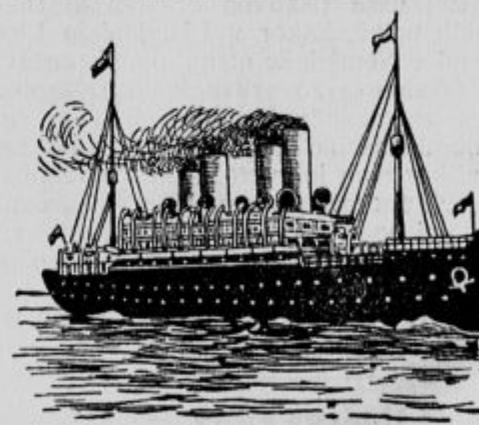
Francoska prekomorska družba. Odpotuje se iz Ljubljane vsak torek. Vozne liste in pojasnila daje samo

Ed. Šmarda

obl. konc. potovalna pisarna Ljubljana, Dunajska cesta št. 18, nasproti znane gostilne pri „Figovcu“. 1878 26-24

Zastonj

torej brezplačno dobi vsak človek v lekarni **Trnkozcy** zraven rotevža, lepo tiskano deset zapovedi za zdravlje tudi po pošti se brezplačno razpošiljajo. 3257 52—

Kdor hoče varno, mirno in hitro

v AMERIKO

potovati, naj se obrne na od visoke c. kr. deželne vlade potrjenega glavnega zastopnika 1639 30

Fr. Seunig, Ljubljana
Kolodvorske ulice šte. 28.

Odprava potnikov samo z najnovejšimi parniki velikani:

Kaiserin Auguste Victoria	nosi 25.000 ton
Amerika	24.000
President Lincoln	20.000
President Grant	20.000

Vožnja **Ljubljana-Hamburg** traja z na novo uvedenimi direktnimi voznimi kartami, brez vsake menjave, okroglo samo 14 dneva ter ima potnik pravico porabe brzovlakov po celi črti od avstrijske meje (Eger) naprej.